

Kod ucznia .....

Suma punktów .....

Konkurs przedmiotowy z chemii dla uczniów gimnazjów

1 marca 2017 r. – zawody III stopnia (wojewódzkie)

Witamy Cię na trzecim etapie konkursu chemicznego.

Podczas konkursu możesz korzystać wyłącznie z prostego kalkulatora oraz pomocy dostarczonych przez organizatora.

Odpowiedzi udzielaj w miejscach do tego przeznaczonych. Brudnopis nie podlega sprawdzeniu.

Życzymy Ci powodzenia!

Czas rozwiązywania zadań: 120 minut.

W zadaniach **1-10** wybierz **jedną** odpowiedź i wpisz ją czytelnie do tabelki. W przypadku pomyłki błędną odpowiedź przekreśl, a poprawną wpisz obok lub pod właściwą rubryką.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Zadanie 1. W którym przypadku wodnych roztworów podanych substancji nie można rozróżnić przy pomocy alkoholowego roztworu fenoloftaleiny?

A. CH_3NH_2 i $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$

C. CH_3NH_2 i CH_3COOH

B. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ i NaOH

D. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ i CH_3COOH

Zadanie 2. Zawartość procentowa węgla (procent masowy) jest największa w cząsteczce

A. etanu.

B. etenu.

C. etynu.

D. metanu.

Zadanie 3. Wskaż właściwość, która jest wspólna dla wodorotlenku sodu i glicerolu.

A. denaturowanie białka

C. odczyn wodnego roztworu

B. stan skupienia

D. higroskopijność

Zadanie 4. Do utlenienia $22,4 \text{ dm}^3$ czadu do tlenku węgla (IV) w warunkach normalnych należy użyć

A. 16 g tlenu.

B. $12,04 \times 10^{23}$ cząsteczek tlenu.

C. $22,4 \text{ dm}^3$ tlenu.

Zadanie 5. Glicyna nie przereaguje z

A. metyloaminą.

B. octanem etylu.

C. kwasem octowym.

D. etanolem.

Zadanie 6. Atom pierwiastka ${}^A_Z\text{E}$ wyemitował jedną cząstkę β i dwie cząstki α . W wyniku tej przemiany promieniotwórczej powstał atom

A. ${}^{A-4}_{Z-1}\text{E}$

B. ${}^{A-8}_{Z-3}\text{E}$

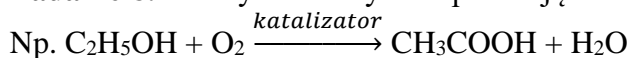
C. ${}^{A-9}_{Z-4}\text{E}$

D. ${}^{A-8}_{Z-5}\text{E}$

Zadanie 7. Liczba estrów o wzorze sumarycznym identycznym z wzorem kwasu propanowego wynosi

- A. 0   B. 1   C. 2   D. 3

Zadanie 8. Kwasy karboksylowe powstają m.in. w reakcji utleniania odpowiednich alkoholi.

Wskaż wzór alkoholu, który utleni się do kwasu heksanowego.

- A. $C_6H_{13}OH$ B. $C_5H_{11}OH$ C. C_4H_9OH D. $C_6H_{11}OH$

Zadanie 9. Wodę bromową odbarwi

- A. masło.   B. roztwór cukru buraczanego.   C. olej rzepakowy.   D. mleko.

Zadanie 10. Jest syropowatą, bezbarwną, bezwoną, bardzo dobrze rozpuszczalną w wodzie, słodką cieczą o wszechstronnym zastosowaniu od produkcji słodczy, leków i kremów po materiały wybuchowe. Opis ten dotyczy

- A. sacharozy.   B. glicerolu.   C. glicyny.   D. etanolu.

W zadaniach **11-23** udzielaj odpowiedzi w miejscach do tego przeznaczonych.

Zadanie 11. Przyporządkuj pierwszym częściom twierdzeń (I-IV) **wszystkie** ich poprawne zakończenia (A-E). Każde z zakończeń może zostać przyporządkowane wielokrotnie.

I.	Jeżeli węglowodór odbarwia wodę bromową,	A.	to jest to reakcja przyłączenia, czyli addycji.
II.	Jeżeli produktem reakcji węglowodoru z chlorowodorem jest monochloropochodna,	B.	to węglowodór ten na pewno daje się opisać wzorem C_nH_{2n-2}
III.	Jeżeli w reakcji węglowodoru z bromem powstaje jeden produkt – tetrabromopochodna,	C.	to węglowodorem tym na pewno jest alken.
IV.	Jeżeli węglowodór daje się opisać wzorem C_nH_{2n+2} ,	D.	to jest to dowolny węglowodór nienasycony.
		E.	to jest to węglowodór nasycony.

I.	
II.	
III.	
IV.	

Zadanie 12. Pewien węglowodór jest homologiem etynu. Jego gęstość w warunkach normalnych wynosi $2,41 \text{ g/dm}^3$. W cząsteczce tego węglowodoru tylko jeden atom węgla połączony jest z dwoma atomami wodoru. Zapisz wzór **strukturalny** tego węglowodoru.

Zadanie 13. Podaj wzór sumaryczny węglowodoru, którego reakcję całkowitego spalania opisuje równanie $2 C_xH_y + 25 O_2 \rightarrow 16 CO_2 + 18 H_2O$

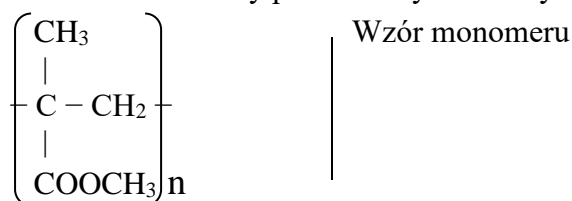
Zadanie 14. Na lekcji chemii uczniowie otrzymali dwa bezbarwne roztwory soli. Zadaniem uczniów było ich zidentyfikowanie. Do dyspozycji mieli probówki, pipety oraz kwas chlorowodorowy, roztwór wodorotlenku sodu i roztwór chlorku wapnia. Uczniowie wykonali sześć doświadczeń, a obserwacje zestawili w poniższej tabeli.

Nr roztworu	Obserwacje po dodaniu kwasu solnego	Obserwacje po dodaniu roztworu wodorotlenku sodu	Obserwacje po dodaniu roztworu chlorku wapnia
1.	roztwór się pieni	brak objawów	roztwór mętnieje
2.	brak objawów	roztwór mętnieje	roztwór mętnieje

Na podstawie efektów przeprowadzonych przez uczniów doświadczeń ustal, które z wymienionych soli: chlorek potasu, węglan potasu, siarczan (VI) potasu i siarczan (VI) magnezu, uczniowie otrzymali do identyfikacji. Każdemu numerowi roztworu przyporządkuj nazwę odpowiedniej soli.

Nr roztworu	Nazwa soli
1.	
2.	

Zadanie 15. Polimetakrylan metylu jest głównym składnikiem szkła organicznego, tzw. pleksi. Zapisz wzór półstrukturalny monomeru, z którego powstaje ten polimer, wiedząc, że wzór strukturalny polimetakrylanu metylu ma postać

Zadanie 16. W oparciu o podane informacje zapisz nazwy pierwiastków, które kryją się pod symbolem E w poniższych wzorach.

H_2EO_3 – masa atomowa pierwiastka E stanowi 39,024 % masy cząsteczkowej tego związku.

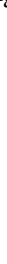
$\text{E}(\text{OH})_2$ – stosunek masowy pierwiastków wynosi $\text{E} : \text{O} : \text{H} = 20 : 16 : 1$.

HE – łączna liczba elektronów walencyjnych w cząsteczce wynosi 8, a elektrony walencyjne pierwiastka E znajdują się w czwartej powłoce elektronowej.

Zadanie 17. Zapisz wzór elektronowy (kropkowy) produktu reakcji etenu z chlorowodorem oraz podaj liczbę wszystkich elektronów w cząsteczce tego związku.

Wzór elektronowy

Liczba wszystkich elektronów w cząsteczce

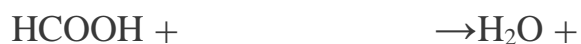

Zadanie 18. Do podanych wniosków dopisz obserwacje, na podstawie których można je wyciągnąć.

Obserwacja	Wniosek
	Wydzielający się gaz to tlenek węgla (IV).
	W wyniku reakcji powstał roztwór kwasu.
	Jednym ze składników keczupu jest skrobia.
	W próbówce znajduje się kwas azotowy (V).

Zadanie 19. Podaj pełny zapis jonowy reakcji, którą można przedstawić skróconym zapisem jonowym $2 \text{Al}^{3+} + 3 \text{CO}_3^{2-} \rightarrow \text{Al}_2(\text{CO}_3)_3 \downarrow$

Zadanie 20. Uzupełnij podane równania reakcji kwasu mrówkowego o brakujące reagenty i współczynniki stechiometryczne (nie dotyczy już zapisanych produktów). Żadne z tych równań nie jest równaniem reakcji spalania. Każdy z dobranych substratów musi należeć do innej grupy substancji chemicznych. Uwaga, np. dwa różne kwasy to ta sama grupa substancji.

Zadanie 21. Węglowodór A, powstający w reakcji węgliku wapnia z wodą, reaguje z chlorowodorem. W wyniku tej reakcji powstaje substancja B, która ulega polimeryzacji, dając związek C. Stosując wzory półstrukturalne związków organicznych, zapisz równania wszystkich reakcji o których jest mowa w zadaniu.

Reakcja 1.

Reakcja 2.

Reakcja 3.

Zadanie 22. Przygotowano 250 cm^3 roztworu kwasu siarkowego (VI). W tym celu zmieszano 100 g roztworu tego kwasu o stężeniu 70% z wodą. Wiedząc, że gęstość otrzymanego roztworu wynosi $1,17 \text{ g/cm}^3$, oblicz, ile gramów wody użyto i jakie było stężenie procentowe otrzymanego roztworu. Wyniki podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.
Obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 23. Blaszkę o masie $5,9 \text{ g}$, wykonaną ze stopu miedzi z glinem, poddano działaniu kwasu solnego. Wydzielający się w wyniku reakcji gaz zajął w warunkach normalnych objętość $3,36 \text{ dm}^3$. Oblicz, ile moli miedzi przypada w tym stopie na 1 mol glinu. Wyniki podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.
Równanie reakcji:

Obliczenia:

Odpowiedź:

BRUDNOPIS (nie podlega sprawdzeniu!)